

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

64. Perfidia Eunuch. ad perdendum Riccium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

sex naues peruenerant, ubi pendunt vectigal merces omnes quæ in dictum antiquitus Cataium portantur; hoc est in borcales Prouincias. Vectigalium illic redemptores, Rex ultra omnem modum pecuniæ appetens, alios esse non patitur præter rapacissimos exactores, cuiusmodi tunc fuit nescio quis ex primariis Palatii Eunuchis Mathanus, pessimæ gentis & nocentissimæ pessimus, & rapacissimus: non erant sex naues vectigali obnoxia quæ tributum serici Pechinum, Prouinciarum nomine ad Regem perferebant; coëgit tamen Leupusicum Eunuchum earum ductorem, grandi pretio transitum emere, donisque minime vulgaribus, quæ ingluuiem barbari cum parum explerent, sustinebat interim discessum festinantis, certo capitis eius periculo, si Pechini tributum non potuisset tempori sistere. Necessitate igitur ad innatam, & incoctam malignitatem accedente; erat enim & ipse Eunuchus, pernitiæ Riccij statuit sibi consulere. Mathanum adit, indicium facit de Externo Nanchini sibi concredito, summis ubique honoribus affecto. Deserri ab eo ad Regem munera ex orbe altero quæ theatrum admirationis omnibus exhiberent. Maius tamen esse gemmarum pretium quæ celaret: ac dona quidem omni iure posse ex eo capi, Regique offerri, & fore illi, si vnquam aliud gratissima, & acceptissima exploraret hæc indicia per suos, mitteretque in nauim, ceruò de iis cognitarum mittitur illicò Eunuchorum turba, rimantur, & introspiciunt omnia, & pulchritudine donorum stupefacti, Mathanum in prædam ardentius narrando incendunt, quamobrem Riccio per eos denuntiat velle se in nauim secum illum habere. At nimium doctus harpyarum eiusmodi natio quid possit & soleat, Ciunuanloum consulit Mandarinum, seueritatis antiquæ virum, proin tantò exosum Mathano, quantò formidatum; sibi autem sic pridem addictum vt suum appulsum per seruum præuoceteret, qui se domi haberet hospitem: indoluit grauius Mandarinus, vt qui prospiceret Riccio calamitosius nihil potuisse contingere; nam si proriparet Harpyam impotentem, vellet modo scelestus, illius manibus erat pereundum; si verò se illi permitteret, versatum iri ab eo quocumque commoda, & lucra raperent. Cæterum ne nullies quidem irato crederet; quo fideliosem se fingeret, hoc fraudulentius fidem proditorum. Hæc dum consilia miscerent adest anhelus è nauim famulus vngens Riccium festinare ad honestandum Machani visentis ad nauim accessum. portabatur ingenti octophoro, pone & ante agmen carnificum quibus id pensè est tumultu horribili, vlulatus, rugitu, & confuso peluim fragore terrorem bestia quam gestabant occurrentibus augere: se tamen Riccio mirè affabilem præbuit, dona regia profectus est singulari laude; sua officia opemque detulit enim verò sua, qui posset omnia apud Regem, dignum esse tutela qui tam illustri obsequio, & tam liberali veneraturus Regem tam procul aduenisset, suscipere se illam curam vt allata dona in Regis manus peruenirent; tantum ipse opraret inter multa magnaque præmia quod inualeret, vel ipsam si placeret Mandarinum cum censu perpetuo dignitatem:

64.
Perfidia Eunuch. ad per-
dendum Ric-
cium.

sub quæ missis duabus lachrimulis semivir, in Deiparæ tabulam se conue-
 ue t. t. eius apographam quæ Romæ ad S. Mariæ Maioris colitur, cuius
 eundem & Dei filium esse audierat quem illa brachiis sustinebat, &
 voce teneriter inflexa, per me inquit, Domine, ad Regem, accessum
 inuenies. Comem sui ac suæ operæ delationem Riccius, paribus Eunu-
 cho gratiis, & comitatibus rependit, sed eam suffugere nisus est co-
 mitate nihilo rusticus compta: in aula multos esse auctoritatis summæ
 qui se amicitia dignarentur; offensurum se grauius apud illos, si res-
 pueret eorum officia; velut ambigeret de illorum in aula potestate, cui
 urbanum sed falsum renidens; aliorum, ait, quid possint & valeant dic-
 ta, rebus ipsis probabis, libellos quoties in aulam mitto, postredie
 confectum negotium ex aula recipio: nec verbis ulterius lusum, ne iu-
 bens magis, quàm inuitans spado, protitaretur delati officij reiectio-
 ne pertinaci; ergo res suas, & socios Riccius transfert in vnam ex na-
 uibus regis, quæ illic plurimæ Mathano parebant: atque hic ille al-
 ter Spado Leupusius proditor, deuectum Nanchino Riccius, celeritate
 transitus, & immunitate portorij venditum reliquit. Inter vi-
 gues Mathani, ærumosissimum semestre durasse se scribit Riccius,
 tanti erat fidem in aula Sinarum & regis oculis fundare, nec immensæ
 solum nauigationis emendum periculis, sed perpeffionum semimarty-
 rio. Sui tamen spado gaudij impotens, ob apicem gratiæ apud Regem
 quem sibi ex donis Ricciij, velut à se oblati, non dubitabat polliceri,
 per dies aliquot insolentius comis & officiosus in eum se præbuit, ca-
 ptans sibi priuatim gemmis illis eum emungere, quarum illi men-
 dacissimus Leupusius, mendacissimum inditium fecerat. Munusculo
 igitur hominem affecit, quod ab superbissimo, & auarissimo, &
 Mandarinorum etiam contemptore, nihil vetat magnum nuncupare;
 sed humanitatis beneficæ caput fuit, quod eum habere conuiuium vo-
 luerit mensis tot musices, & ludorum admirabilium varietatibus con-
 ditis, tot prodigiis robusti corporis, saltuum chorearum manuum ar-
 rectos fallentium oculos, & indeprehensa neruorum anima, certan-
 tium viuus automatum, vt essent portentis magicis quàm arte constru-
 ctis propiora. Erantque horum artifices, omnes de familia Spadonis,
 in suas vnus delicias prodigi, ad quas academiam alebat ex istiusmo-
 di comedorum, & ludionum colluie constantem, sub hæc libellum
 supplicem ad Regem designat, cuius componendi nullum audacius fa-
 cinus Sinæ putant; tradendi verò in aulam perlaturus, tam scrupulosi-
 ritus, vt ne conficti videantur, expediat illos ex ipsomet Riccio dis-
 crete. Daturi, ait, libellos ad Regem supplices Mandarinum, triduo ante
 sua Prætoria ocludunt, nec ad vllum negotium prodeunt, secessum il-
 lum excusat apud omnes compositio libelli ad Regem: concepti, & di-
 ctati geminum ducunt apographum: caractere sic Regis proprio vt
 ab omni alio discrepet, prostântque ad hunc in singulis vrbibus scri-
 pturariorum manus venales & caræ, tanta enim in iis exigitur obse-

quorum religiositas, & tam graui si erres luenda poena, vt ipi si
 non fidant Literati, sed versatiores in iis exscribendis adhibeant. tam
 scripto libello, notatur ad calcem eius numerus characterum; compli-
 catur certo plexuum numero, & forma; tabellis duabus croceis in-
 dius stringitur; serico croceo tabellæ inuoluuntur. Mandarinus solen-
 ni cultu ad fores palatij famulum sequitur qui perlaturus est Pechinum,
 restitutusque stato tribunali libellum supplicem, & si fuerit excellen-
 nominis inter Mandarinos, explosione bombardæ maioris quod abse-
 agitur cunctis significat: libellos eiusmodi multos (sequitur Riccius
 hæc narrans) Mathanus Spado in aulam dedit, Patres cum donis &
 sarcinis cogimur illum sequi Tienzinum, octo dierum itinere, obse-
 uabar in naui diu noctuque à quatuor excubitoribus, vt mos est ser-
 uari qui vel dant libellos, vel pro quibus dantur, ne se fuga subdu-
 cant, priusquam motum negotium absoluatur] hæctenus Riccius: ac
 libelli quidem ad Regem peruenerant, sed inanes hæctenus, & Rescri-
 pto cassi; quòd Rescripti suadendi deliberatio ad supremum spectaret
 Rituum tribunal; Mathan per suos conspadones agi uellet, vt sibi res
 tota crederetur, eiusque gratiam, & lucrum solus ferret: explorabant
 Spadones, Regis vultus ambiguos trimestri iam toto, vt si quod no-
 tassent in eò momentum Mathano ominatum, illud occuparent, su-
 derentque id illi honoris à Rege deferri. Rumpebatur Mathanus pu-
 dore iactantiæ qua se in aula solum die vno plus posse affirmat,
 quam centum annis, centum Mandarinos. Aestuabat anxie Riccius lo-
 co fixus, ex quo nec pedem valebat retro ferre, nec proferre, me-
 tuebatque vehementer ne si potentissimo Eunucho negaretur honori
 introducendi se ad Regem, eius in posterum tentandi accessus, sat fi-
 ductæ aut frontis suppeteret nemini, tam diuersis vterque dum argun-
 tur curis, adest inopinum à Rege Rescriptum. Inspiciat Mathanus ex-
 tranei donum; descriptionem eius fidelem, & distinctam ad Regem trans-
 mittat. Repentini mandati gaudio reuixit barbarus, & triumpho tumi-
 dus suæ in aula potentiæ Tienzinum mox Lincino vehitur, suo illo
 aquatili magis palatio quam naui, nulli regalium nauium amplitudine,
 auro, picturis, artificio secunda; pone nauium pompa non multo in-
 ferior, & musicorum organorum ad pulsus remorum voluptarius con-
 centus applicuerat Tienzini, & Mandarinos omnes communi program-
 mate inuitat, sibi vt adessent cultu maximè venerando; ipse throno
 in aula Prætorij cum sua illa trabeatæ anus maiestate conscendit. Pro-
 cul ad aulæ ianuam Riccius tela simplici tunicatus, pileatusque rotun-
 do tegmine; nam qui Regum responsa apud Sinas reddunt, omni se
 magnificentia attollunt; qui recipiunt vice versa, modis omnibus sese
 abiiciunt. Audito de genibus cernuus, rescripto & præ reuerentia quasi
 tremens, assurgit Riccius, & quam poposcerat Mathanus, muticam
 seriem, sua manu descriptam illi offert. Tres erant tabulæ, doctæ ma-
 nus, Saluatoris minor; maiores, Deiparæ cum Iesu inter brachia in-
 fante,

fante, quarum altera item Baptistam puerum referebat. (Visuri sumus, sed paulo tardius, impenfam iis adorationem ab Rege Sinarum, huiusce nepote, quamvis minimè Christiano.) Horatium geminum elateriis rotarum & chordis mobile, vnum minimæ molis; alterum grandius & ponderibus agendum: trigonale vitrum patitèr geminum, adicitio ornata elegans. Breuiarium factum concinnitate pretiosa pulcherrimè structam, & exultam: quod inscriptis fronti aureis literis præferebat, contineri eo codice doctrinam veri Dei, cuius referebant imaginem tabulæ tres, & beatissimæ eius Matris. Sed volens Mathanus de alieno splendidior & Regi acceptior fieri, Riccium compulit Geographicum theatrum, iis addere cum tudiculari organo maiori, grauioribus intentionibus; omniumque suis digestum nominibus ordinem, & excellentiam nouo codicillo Regi indicauit, perlaturus illa Peckinum cum primum iuberetur. Sed longas illius expectationes fallente responso, pro reiecto negotio Regis silentium habuit; solet enim illic & munerum, & scribentium repulsa significari silentio. Sibi ergo in primis, tum Riccio futiosè itatus, terram huic optasset dehiscere, horrebátque ipsius non modo affatum, verum etiam mentionem; quoad medio Octobri minantibus gelu propinquum fluuiis Lincinum reuertens, finxit nauigere, in qua non ita incommodè Riccius habitabat, mandauitque per vilem seruulum vt cum sociis in arcem migraret, & vetus tugurium, partem Monasterij Bonziorum desertam, & nudam pro hospitio teneret excubante intus & foris perpetuo custodia militari: quas illic miserias sunt perpeffi, & qua illos biduo quàm abiret indignitate vexauit barbarus, quotidiani Sacri consolatio leniebat. Fictio enim visendi officio illuc venit, cum Pinpitao viro inter Præfectos eius ditionis conspicuo, & ducentis armatis; procedenti obuiam Riccio caperatus, & indignabundus; cui negotio tot illi quos domi occultas? quid cum iis molitis alienus, & inter Sinas, & aulæ tam propinquus? dehinc, vbi quas premis margaritæ, ne Regi dono cedant: noui certis ab aula literis, quàm multæ sint, & quanti pretij: post quæ obfirmatus, nihil nisi oculis credere, cum satellitibus innuisset, confestim illi omnes domus angulos scrutari, indagare illos quos Spado improbus ad terrendum Riccium sinxerat abscondi, neminem reperire; captas inde quatuor aut quinque grandiores foras protrahere, quibus rota inerat supellex quam statuendæ Pechini ædi sacræ, & domesticis vsibus destinaret: illis aperta in area reclusis rimari singula minutim, ne quid forte in iis geminarum lateret quas potissimum vestigabat Mathanus; cui quod supererat, pro se quisque alij, habiles furati; ipse quæ gratius arriderent sibi seponere; cæteri; velut ea Riccio donaret parcere, nummos tamen ducentos nostris Pechini alendis paratos, delatorum metu non attigit, sed cupidis oculis diu perlustratos restituit. Plus fuit negotij in recipiendo ex eo calice. Frustra obsecrauerat Riccius cum sibi aut liberaliter donati, aut permutatione duplo cariori; vas esse deuorum sacrificio diuino; ne-

fas exaugurate illud profanis vsibus; ne tangi quidem ob sanctitatem posse; potest, imo, aiebat sacrilegus Sannio, impuris illud manibus volutans & ridens, potest; quando, vt vides, illud tango, & verso. Perstabatque in proposito eius retinendi, cum afflictissimo famulo, & dolenti se rei sacrae priuandum facultate suggestit Deus, ducentos ad barbarum aureos referret, rogaretque inde argentei calicis pondus argenti duplum accipere; quod ea intimi doloris significatione ab eo esse prestitum, vt inflexus Spado, & Pinpitaum contuens, hoc forte, ait, non falso contestatur ad legis tuæ instrumentum sacrum pertinere, cum redempturus duplo eius materiam illud petat, statimque gratuito, supplicanti remisit: ac ferri vteumque damna hæc poterant, quæ rei denique pauperis iactura constabant; præ criminosa rabie, & si vlla vquam maximè capitali, perfidiosissimi Spadonis ad sacram Saluatoris de cruce pendentis effigiem, spinis coronati, & plagis cruentati, quæ inter alia cum in eius aspectum incurisset; furore amens, & iactans brachia exclamare, incantamenta, & veneficia in caput Regis comparata! Extraneorum hanc esse artem ad hoc illos Sinatum ingressum ambire, statuendum in iis exemplum, exterminandam illorum memoriam, sibi semper illos fuisse suspectos; & quasi teneret manifestè reos capitibus regij, vociferari, manus complodere, nec vllas depulsiõni aures dare. Hanc esse imaginem Redemptoris pro salute mortalium in crucem suffixi docebat Riccius, quoad poterat ab idololatra, tanti nodus arcanti percipi. At insaniebat validius Spado velut ad conflatum, repente mendacium, quo maleficiũ immane, religione velaretur, nunquam se Riccius in tantas coniectum angustias senserat, donec multas eiusdem Crucifixi, fictas, & pietas imagines iisdem è cistis profferret famuli, ex quibus agnoscens hominis vultus esse in summa habiti veneratione, furori mitius indulgit. Sed Patres nihilo mitius suis ad Regis Spadonis literis lacerauit, quo factum postea, vt metu illius opem iis præbere aude: et nemo. Quare illam à Deo, à quo vno spes erat, precibus supplicibus, votisque flagitabant, haud quidem pro Regis gratia vel obtinenda Pechini sedere, sed ne saltem annorum septemdecim parta sudoribus, momento amitterent, quod in manu scelestissimi Spadonis, & potentissimi positum videbatur.

Has inter angustias, & excubias militum, aliquot fluebant hebdomada; imminébátque annibus priuam gelu, cum Ricciõ libuit scribilibus literis tentare animum crudelis semiviri aliqua miseratione, Lincinum alteras ad illum mittit; ad Cunuanlum alteras à quo sibi in pacis beneuolo consilij aliquid exquirebat. Admissum publicè Mathanus tabellarium vix audierat vnde? & à quo missus, cum mille conuictis, & dirà in illum Patremque imprecatione verba illius intercipit; Satellites miserum pugnis, & calcibus contusum extradunt; Ciunuanlus ab eo literas nisi clam non ausus accipere, iussit Patri referre, quod erat ipse met reddendis ad eum literis inferturus. Causam eius pessimo loco esse

fixum

65.
Crucifixus
pro incantamento, &c.